

ДО 75-РІЧЧЯ ПІРКА ВАСИЛЯ ОЛЕКСІЙОВИЧА

24 лютого виповнюється 75 років Василю Олексійовичу Пірку - доктору історичних наук, професору, дієму члену Наукового товариства імені Т. Шевченка.

Василь Олексійович народився в селянській родині в 1935 році в селі Волошинове Старосамбірського повіту на Дрогобищині. У 1950 році, закінчивши "на відмінно" сільську семирічку, вступив до Самбірського педагогічного училища, потім продовжив навчання на відділенні історії історико-філологічного факультету Дрогобицького педагогічного інституту. У 1956 році, у зв'язку з ліквідацією історичного відділення в Дрогобицькому педінституті, був переведений до Львівського університету.

На третьому курсі під впливом лекцій професора Д. Л. Похилевича захопився проблемами аграрної історії країн Центральної та Східної Європи. Робота в спецсемінарі із цієї проблеми сприяла ознайомленню з основними видами джерел її вивчення та набуттю навичок самостійного їх опрацювання в Центральному державному архіві України (Львів), науковій бібліотеці університету та Львівській науковій бібліотеці імені Василя Стефаника. Уже 1957 року визначився з темою майбутньої дипломної роботи "Становище селян Самбірської економії у другій половині XVII століття", яка в основному ґрунтувалася на матеріалах місцевих архівів і заклала підвалини майбутньої кандидатської дисертації.

У 1959 році з відзнакою закінчив університет і до 1963 року працював учителем історії та вихователем у школі-інтернаті в місті Хирів на Львівщині, де керував краєзнавчим гуртком і разом з учнями вивчав місцеву історію, а в період літніх канікул в процесі туристських походів та екскурсій вивчав історичні пам'ятки не тільки України та Молдавії, але й Москви та Ленінграда.

1963 року вступив до аспірантури при кафедрі історії південних і західних слов'ян Львівського університету. Під час навчання в аспірантурі в архівах і рукописних відділах бібліотек Києва і Львова В. О. Пірком була опрацьована велика кількість різних видів джерел, що давали можливість відтворити стан аграрних відносин на Перемишльщині наприкінці XVII - у XVIII ст., особливо це стосується такого виду джерел як ревізії. Вони мало використовувалися дослідниками й охоплювали всі населені пункти регіону. Опубліковані ним в архівознавчих і джерелознавчих українських виданнях статті про цей вид джерел були схвально оцінені спеціалістами. На підставі ревізій, люстрацій та інвентарних описів населених пунктів різних форм власності в кандидатській дисертації В. О. Пірка була дана всебічна оцінка стану аграрних відносин у Перемишльській землі в зазначений період. Зібраний в архівах матеріал було використано вченим при редагуванні окремих нарисів і довідок з історії міст і сіл Львівської області, які в той час готувалися до видання в серії книг "Історія міст і сіл УРСР".

Після закінчення аспірантури Міністерством освіти УРСР був направлений на роботу до Донецького університету, де працює з 1 вересня 1966 року й донині, пройшовши шлях від асистента до професора (з 1997 р.).

У 1970-1974 роках виконував обов'язки заступника декана історичного факультету. У 1980-1985 роках і від 1992 року завідує кафедрою історіографії, джерелознавства, археології і методики викладання історії. З ініціати-ви В. О. Пірка з 1997 року при кафедрі відкрито аспірантуру за спеціальністю "Історіографія, джерелознавство і спеціальні історичні дисципліни", а з 2000 року спеціалізацію "Архівознавство".

Кандидатську дисертацію захистив 1970 року на тему "Помісне господарство Перемишльської землі в першій половині XVIII ст.", докторську - у 1996 році на тему "Освоєння Степової України в XVI - XVIII ст." Вона стала підсумком майже 30-річної роботи вченого в архівах Києва, Москви, Ленінграда, Харкова, Одеси, Ростова, Дніпропетровська, Воронежа з метою пошуку джерел до історії регіону в зазначений час.

У 1968 році був включений до авторського колективу з написання історії міст і сіл Донецької області. Це спонукало Василя Олексійовича до глибшого вивчення проблеми, підготовки й публікації статей, підбірок документів і монографій з історії Степової України XVI-XVIII ст. На сьогодні В. О. Пірко опублікував 2 збірники документів "Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст." (Київ, 1991), "Джерела до історії населених пунктів Донеччини" (Донецьк, 2001), а також ряд монографій: "Заселення Степової України у XVI-XVIII ст." (Донецьк, 1998), "Заселення Донеччини у XVI-XVIII ст." (Донецьк, 2003), "Заселення і господарське освоєння Степової України у XVI-XVIII ст." (Донецьк, 2004), "Соляні промисли Донеччини у XVII-XVIII ст." (Донецьк, 2005 р.) та ін.

Крім того, В. О. Пірко - співавтор близько 20 колективних монографій з питань історії Донецького регіону.

Визначною є його робота "Галицьке село наприкінці XVII - першій половині XVIII ст." (Донецьк, 2006).

З 1998 року він очолює на громадських засадах Донецьке відділення Науково-дослідного інституту історії козацтва при Інституті історії України НАН України. Понад 10 років очолює краєзнавчу секцію Донецького відділення Малої Академії Наук і передає свої знання й досвід дослідницької роботи школярам. В. О. Пірко - член Наукового товариства ім. Т. Шевченка (Донецьке відділення) з 1997 р., дійсний член НТШ з 2005 р. Редактор розділів і спеціальних випусків "Донецького вісника НТШ" з історії, редактор історичної редакції фахового журналу "Схід".

Під його керівництвом підготовлено 10 кандидатських дисертацій, 1 докторська дисертація, які в основному присвячені історії регіону.

№ 1 (101) січень-лютий 2010 р.

В. О. Пірко входить до складу редакцій таких наукових та науково-громадських видань: "Історичні та політологічні дослідження" (Донецький національний університет), "Південна Україна у XVIII - XX ст." (Запорізький національний університет), "Схід" (Український культурологічний центр). Він є членом авторських колективів фундаментальних історичних видань: "Історія міст і сіл УРСР" (Донецька область) (1969, 1974), "Історія робітників Донбасу" (1981), "Мала енциклопедія українського козацтва" (2000, 2002), "Український енциклопедичний словник" (1999, 2002).

Василь Олексійович Пірко - член двох спеціалізованих рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій з історії, історіографії та джерелознавства

За багаторічну педагогічну та громадську роботу нагороджений нагрудними знаками: "Отличник высшей школы СССР" (1985), "Відмінник освіти України" (2000), Грамотою Міністра освіти та науки України (2000), Грамотою Президента України (2003) за краєзнавчу роботу, двічі (у 2003 і 2005 рр.) нагороджувався грамотами Всеукраїнської спілки краєзнавців, двічі (2003, 2004) - грамотами голови м. До-

нецька за роботу зі школярами по лінії МАН, тричі (1998, 2003, 2004) удостоєний звання лауреата конкурсу "Ділова книга Донбасу", також нагороджений знаком Міністра освіти та науки України за наукові успіхи (2007). Удостоєний звання "Почесний краєзнавець Донеччини" (2008).

У день славного ювілею ми, редколегія журналу "Схід", усі колеги й прихильники, звертаємося до Василя Олексійовича зі словами поваги і щирої вдячності за самовіддане служіння науці, велике й змістовне життя. Ваші роботи, Василю Олексійовичу, завжди знаходяться в органічній єдності з часом, а Ваше життя, як ні в кого іншого, відображає всі суперечності й трансформації нашої епохи. Поздоровляємо й зичимо ще довгі роки зберігати і Вашу творчу наснагу, і педагогічний ентузіазм, а найголовніше - добре здоров'я і самопочуття.

*З найщирішими почуттями
редколегія і редакція журналу "Схід",
Український культурологічний центр*

ДО 70-РІЧЧЯ ПАСЬКА ІГОРЯ ТРОХИМОВИЧА

24 лютого наукова громадськість відзначила 70-річчя Ігоря Трохимовича Паська - українського філософа, професора, завідувача Донецького відділення Центру гуманітарної освіти НАН України, дійсного члена Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка.

Не буде перебільшенням сказати, що діяльність Ігоря Трохимовича є одним із центрів, навколо яких обертається філософське життя Донецька. У 1967 році Ігор Трохимович закінчив філософський факультет Ленінградського університету і приїхав в Україну до Донецька, щоб устаткувати вражаюче багато: декілька десятиліть науково-педагогічної праці було віддано Донецькому університету (своєю філософською освітою йому зобов'язані сотні сучасних науковців, при його активній участі в ДонНУ було відкрито Вчену раду із захисту філософських дисертацій, засновано декілька наукових часописів, у тому числі й наш журнал "Схід". Він стояв біля витоків першого в Східній Україні філософського факультету - факультету філософії і релігієзнавства Державного університету інформатики і штучного інтелекту. Під керівництвом Ігоря Трохимовича Паська було організовано Донецьку філію Центру гуманітарних досліджень НАН України, яку він очолює з 1987 року. Безліч молодих учених почали свій шлях у філософії під його керівництвом. Ігор Трохимович - автор десятків наукових статей, йому належать декілька монографій, а книга "Громадянське суспільство і національна ідея" ста-

ла подією в історії сучасної української думки. У суспільно-політичній сфері він відомий, у першу чергу, як один із творців і перший керівник Донецької організації Руху.

Сьогодні І. Т. Пасько - визнаний учений, автор оригінальної історіософської концепції, фундатор філософської школи. У своїх нових публікаціях він активно полемізує з поширеною теорією, що твердить про "кінець історії", розмірковує над причинами цивілізаційних зіткнень у європейських та українських реаліях. До думки філософа прислухаються представники не лише науковців, але й політичних еліт: І. Т. Пасько - експерт Координаційної ради НАН України з питань громадянського суспільства, його публіцистичні статті з'являються на сторінках авторитетних газет, журналів, а виступи - в ефірі радіо- й телепередач. У свій 70-й день народження професор НАН України, дійсний член Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка, кавалер ордена "За мужність" Ігор Трохимович Пасько - затребуваний учений, авторитетний експерт, досвідчений педагог, наставник, під керівництвом якого пишуть дисертації молоді вчені, прекрасний співбесідник і просто (втім, у першу чергу) Філософ.

Від усього серця ми щиро вітаємо ювіляра й бажаємо, аби життя й творча наснага не полишали його, а творчі плани успішно втілювалися в життя.

Редколегія і редакція журналу "Схід"

№ 1 (101) січень-лютий 2010 р.